

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

XXIV. Vtrum hominum sanctitate florentium animas Angelos esse senerit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

A homini pio infidias, victus est ab eo, pugna excedentem cęstus artemque reponere, & apud Inferos, vel destinatum sibi locum abeuntem non amplius hominibus ad nequitiam sollicitandis operam suam conferre: hinc imminuto Damonum tentatorum numero faciliores esse ad Christi fidem aditus, pluresque ad Deum converti, quam cum integris copiis nefarii illi hostes decertabant; id quod Scripturarum demum auctoritate conatur probare. Cū ait autē Adamantius Homil. 35. in Luc. *Neque enim omnes omnium sunt adversarii, sed singuli singulos habent, qui ubique eos sequantur, & sunt comites*: id ita conciliari potest cum superioribus: quos vinci ab hominibus, & victos dixit tentandis ijs abistere, eos significavit qui per intervalla faciunt impressiones & bellum adversus homines movent; qui autem perpetui comites hominibus assignati adherent, ijs vero jus suum integrum etiam superatis & hominum pietate confutatis remanere. Planissime vero sensus super hoc argumento suos enarrat libr. 1. *ἀπὸ ἀρχῆς*, cap. 6. quem locum jam supra produximus: *Intem tam in his que videntur, & temporalibus facultis, quam in illis que non videntur, & aterna sunt, omnes isti pro ordine, pro ratione, pro modo, & meritorum dignitatibus dispensantur, ut alij in primis, alij in secundis, nonnulli etiam in ultimis temporibus, & per majora ac graviora supplicia, necnon & diuturna, ac multis, ut ita dicam, facultis tolerata, asperioribus emendationibus reparati & restituti eruditionibus, primo Angelicis, tum deinde etiam graduum virtutibus, & sic per singula ad superiora provelti, usque ad ea que sunt invisibilia & aterna perveniant, singulis videlicet quibusque celestium Virtutum officii quadam eruditione in specie peragratu.*

C XXIII. Vanus sane esset ac supervacaneus labor, Patrum omnium nomina & verba producere, quotquot post admissum scelus non statim in Tartarum detrusos Angelos sentire, sed *damni licet pena*, ut vocant, affectos, *pena tamen sensus* ac suppliciorum esse expertes. Consulatur Bellarminus libr. 1. De beatit. Sanctor. cap. 6. Gravius illud est, quod Patrum illorum complures sensisse refert Eusebius, ne aeternis quidem cruciatibus sese damnatum scivisse Diabolum, antequam publice illud Christus ac palam prædicasset. Atque hinc in omne nequitia genus prorupisse, passimque hæreses disseminasse narrat Isidorus Pelusiota, libr. 2. Epist. 90. *ακούσας δὲ τὸ κατὰ θεοῦ κηρυχθέντος ἀποστόλου ἰσχυρῶς ἐκείνῳ, καὶ τὰς αἰρέσεις ἐπέκει.* Audito sententia adversum se lata decreto, acris spiravit in nos, & hæreses peperit. Origenislibr. 7. De præpar. Evang. in eo capite quod inscriptum est: *ἀπὸ ἀνεπιθυμῶν δυνάμεων*, ubi postquam Dæmones propter impietatem in Tartarum præcipitatos fuisse dixit, partem exiguam ad exercendam piorum hominum sanctitatem circa terram fecisse moram, ac idololatricam in homines invexisse tradit. Origenissat & Cassianus Collat. 7. cap. 17. ubi profligari Dæmones, & pugna excedere statuit, quotiescunque ab hominibus vitia ea expugnantur, quibus ipsi præfunt. Ut autem careret his Patrum subsidiis Origenes noster, hæreseos nota nondum decreto illi apposita est, quod *penam sensus* à Dæmonibus removel, donec postremo iudicio in abyssum relegentur.

E XXIV. Diximus supra opinatum fuisse Origenem rerum omnium ratione pollentium unam esse eandemque naturam, easque pro meritorum inæqualitate vel evchi ad Angelorum ordines, vel in humana corpora deprimi, vel Dæmones etiam evadere. Aliud quid excoegitavit præterea nostra commemoratione & disquisitione dignum, hominum nempe sanctitate conspicuorum animas ipsos esse Angelos, non propter peccata in hominum ordinem redactos, sed aliis de causis extraordinaria illuc legatione à Deo misos. Prostant doctrina huius monumenta Tom. 12. in Matth. p. 291, ubi ait, quemadmodum humanae Christi naturæ Verbum conjunctum est, ita proportionem quadam Angelos, tamquam Verba, sese Prophetis adjunxisse: *Ὁ αἰσθητός, inquit, ἐστὶν ἀνάστασις ἐν πνεύματι καὶ ἐν λόγῳ, ὡς καὶ ἐν τῷ πνεύματι καὶ ἐν λόγῳ ὁ θεὸς ἐστὶν ἀνάστασις ἐν πνεύματι καὶ ἐν λόγῳ*. *Ὁ αἰσθητός ἐστὶν ἀνάστασις ἐν πνεύματι καὶ ἐν λόγῳ, ὡς καὶ ἐν τῷ πνεύματι καὶ ἐν λόγῳ ὁ θεὸς ἐστὶν ἀνάστασις ἐν πνεύματι καὶ ἐν λόγῳ*. Tomo quoque secundo in Iohann. pag. 76, Iohannem ait non aliam habuisse causam cur in mundum veniret, quam ut de luce testaretur; & addit paulo post Angelos Christi imitatores humanum induisse corpus, quo Christi in homines amorem amulantes, promovenda ipsorum saluti infervirent: *καὶ ἐπὶ ἀπειθαρχίας ἐν τῷ πνεύματι καὶ ἐν λόγῳ, ὡς καὶ ἐν τῷ πνεύματι καὶ ἐν λόγῳ ὁ θεὸς ἐστὶν ἀνάστασις ἐν πνεύματι καὶ ἐν λόγῳ*. *Ὁ αἰσθητός ἐστὶν ἀνάστασις ἐν πνεύματι καὶ ἐν λόγῳ, ὡς καὶ ἐν τῷ πνεύματι καὶ ἐν λόγῳ ὁ θεὸς ἐστὶν ἀνάστασις ἐν πνεύματι καὶ ἐν λόγῳ*. Hac deliramenta deinde libri cuiusdam apocryphi, cui titulus est Precatio Iosephi approbare nititur, & ex eo etiam quod exultavit Iohannes in Elizabethæ utero, quodque Iacob inter & Esau discrimen illud à Deo constitutum est, futurum ut major serviat minori. Nec multo superius hæc leguntur in iisdem Commentariis: *πᾶσι δὲ τὸ τοιοῦτον ἐστὶν ὅτι ὁ ἀσπὴρ ὁ θεὸς τὸν ἰσχυρῶς ἐκείνῳ*.

Euseb. Hist. Eccles. libr. 4. cap. 18.

νεις ἀποστόλοις εἶδόν αὐτοὺς, οἷς ἡ Ζαχαρίας λέγων. ἀγγέλους θεῶν ἰδὼν μετ' ὑμῶν εἶμι, λίγα κῆρυξ
αὐτοῦ περὶ αὐτοῦ. καὶ ὁ ἰωάννης ἀπὸ τῆς γαλατίας ἰδὼν ἰωάννην βαπτιστὰ καὶ ἀγγέλους μου πρὸς θεοπάτριον σου. οὐ-
ραὶς εἰ οἱ τῶν θεῶν ἀγγέλους ὄντας πρὸς τὸν τὸν ζαχαρίας, καὶ ἡ ὄρα τῶν αὐτοῦ ἀνδρῶν κληθῆναι.

XXV. Hoc Adamantij dogma convellit Cyrillus in Iohann. 1. 6. multosque ait iam ante Origenem, ipsumque adeo Iohannem Evangelistam, credidisse Iohannem Baptistam non hominem fuisse, sed Angelum, eiusque erroris evertendi caussa adscripsisse Iohannem Evangelij scriptorem: Fuit homo. Anonymus apud Photium Cod. 117, Origeni objectum refert, dixisse illum, ὅτι ἐὰν ἐγγεγραμμένος ἦλθον οἱ ἄγγελοι εἰς τὸ κόσμον, ἀλλ' ἢ δι' ἡμῶν δεσποτίας. Pro ἄγγοις legit Andreas Schottus: ἄγγελοι. vertit enim: sanctos Angelos delapsos in mundum venisse, non ad aliorum obsequium. Quoquo modo legatur, apparet calumnia. At Hieronymus priorem Origenis locum è Tom. 2. in Iohann. tangit in Aggæi 1. Quidam putant, inquit, & Iohannem Baptistam, & Malachiam, qui interpretatur Angelus Domini, & Aggæum quem nunc habemus in manibus, fuisse Angelos, & ob dispensationem & infusionem Dei assumpsisse humana corpora, & inter homines conversatos. Nec mirum hoc de Angelis credi, cum pro salute nostra etiam Filius Dei humanum corpus assumpsit. Et ob hanc causam etiam de Apocryphis præbet testimonium, ubi dicitur quod Iacob qui postea vocatus est Israel, Angelus fuerit, & propterea supplantaverit fratrem in ventre matris suæ, Iohannem quoque ad vocem Mariae matris Domini exultasse in utero Elizabeth, & omnium rationabilium unam esse naturam, & ob hanc causam homines qui placuerunt Deo, æquales Angelis fieri. Hoc illi sentiant. Caterum nos nuntium Domini, idest Angelum, qui Hebraice dicitur מַלְאָכִים, simpliciter Prophetam dictum recipimus; ab eo quod Domini voluntatem populo nuntiaverit. Sic & Proœmio Commentariorum in Malachiam: Nec putandum est iuxta quorundam opinionem, Angelum venisse de celo, & assumpsisse corpus humanum, ut Israël qui à Domino sunt mandata loqueretur. Et paulo post dogma illud Origeni nominatim adscribit: Scripsit, inquit, in hunc librum Origenes tria volumina: sed historiam omnino non tetigit, & more suo totus in alie oris interpretatione versatus est, nullam Esare faciens mentionem, sed Angelum putans fuisse qui scripsit, secundum illud quod de Iohanne legitur: Ecce ego mitto Angelum meum ante faciem tuam. Quod nos omnino non recipimus, ne animarum de celo ruinam suscipere compellamur. Idem in Epistola 126, quæ est ad Evagrium: In fronte Genesæ, in prima Homiliarum Origenis reperi scriptum de Melchisedec in qua multiplici sermone disputans, illuc devolutus est, ut eum Angelum diceret, isdemque pene argumentis, quibus Scriptor tuus de Spiritu sancto, ille de supernis Virtutibus est locutus. Transivi ad Didymum scitatorum epus, & vidi hominem pedibus in magistri esse sententiam. Longe ergo ab hoc errore absuit Hieronymus, cui ipsum tamen in Comment. ad Psalm. 23. fuisse suspicatur Genebrardus. Quod certe ita non esse deprehender, quisquis totam Psalmi huius enarrationem curiosis oculis perulstraverit. Hieronymo id quoque exprobravit Rufinus Invect. 1. his commotus quæ in Ephes. 1. 4. scriptum habent illius Commentarij. Sed culpam hanc à se deprecatur Apolog. 1. adv. Rufin. cap. 5, & 6.

Caterum immerito culpatur Origenem Sixtus Senensis, quod Homil. 23. in Luc. septem Ecclesiarum Episcopos, quos Iohannes in Apocalypsi ratione officij Angelos appellat, vere fuisse Angelos, veramque Angelorum naturam habuisse dixerit; nec harum enim Ecclesiarum Episcopos illic putavit significari, sed earum gubernationi præfectos Angelos.

XXVI. De Angelis tutelaribus paradoxa quoque multa habet, quorum omittenda nobis non est disquisitione. In Cantico Moysi extat comma illud: Quando dividebat Alifsimus Gentes, quando separabat filios Adam, constituit terminos populorum iuxta numerum filiorum Israel. Pars autem Domini, populus eius: Iacob funicularis hereditatis eius. Hæc Ebraeis consonant; at ex lectionis varietate, quam alio loco expendimus, verterunt LXX Interpretes: καὶ ἀεὶ θεὸς ἐγγράφων ἦν. Hos cum alibi passim, tum hic secutus est Origenes, atque inde sibi finxit tunc primum Gentibus, cum in varias linguas, variosque populos ad turrim Babel dissipatae sunt, assignatos fuisse Angelos, ut curam earum pastorum instar gererent, & primitias ex iis Deo offerrent, homines nimirum qui meritis præcellerent & virtute, eorumve piæ cogitationes; & ut hominibus sibi destinatis ad comparandam salutem auxilio essent: quo graviori autem scelere sese in communi hæc perductione unaquaque gens alligasset, eo durioris Angeli, poenæ causa, imperio fuisse subiectam; Deum autem ipsum regendam suscepisse Gentem hanc quæ antiquam loquelam retinuit; sed ita tamen ut si minus ei dicto audientem se præberet, ad Angelorum præfecturam transiret; atque alie itidem Gentes asperiorum Angelorum experirentur imperia, si leniorum iusta detrectassent; mollioribus interim Dominis, ad faciendam commissorum sibi hominum iustitiam, alios faviorum principum imperio subtrahentibus, & ad sese convertentibus: hinc exhereditatis Israelitis ascitas à Christo Gentes fuisse; Angelos quoque pro meritorum suorum ratione harum illarumve Gentium regimen fuisse sortitos, Deosque appellari, quod à Deo dati sint, Dominos quod à Domino potestatem acceperint. καὶ τοῦτο ἔστιν hæc prodit Origenes non uno loco. Videatur Homil. 16. in Genes. & Homil. 11. in Num. in qua supra